

Programma 6 Energie, circulaire samenleving en gezondheid

Provincie Noord-Brabant

Algemene voortgang van het programma

Energietransitie

Sinds 1 januari 2020 is het Uitvoeringsprogramma 'Energie Verbindt' van kracht. Gemeenten, waterschappen, Enexis en provincie zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor vier Regionale Energie Strategieën (RES) in Noord-Brabant die (nagenoeg) gereed zijn voor besluitvorming. Binnen het transitiepad elektriciteit heeft de samenwerking met de Kempengemeenten geleid tot beleids- en toetsingskader voor de opwekking van grootschalige zonne- en windenergie in De Kempen waarover 1^e helft van dit jaar besluitvorming in de raden plaatsvindt. Voor de Duurzame Polder tussen 's-Hertogenbosch en Oss wordt 1ste helft 2020 de 'Verkenning Duurzame Polder' naar de raden en Staten gestuurd. Er zijn oriënterende gesprekken gestart om te komen tot een samenwerking met enkele gemeenten voor windenergie langs de A67. Windpark De Spinder in Tilburg is voorjaar 2020 in gebruik genomen. Voor Windenergie A16 wordt een uitspraak van de Raad van State verwacht na 1 april. Onlangs werd een gezamenlijke aanbesteding voor de uitrol van publieke laadinfrastructuur afgerond en is een nieuwe aanbesteding voor ca. 4.500 laadpalen gepubliceerd. In transitiepad Industrie is in februari samen met 7 andere partners een Greendeal voor de verduurzaming van het bedrijventerrein in Waalwijk ondertekend. Verder blijven we samenwerken met de beweging 'Brabant geeft Energie' om initiatieven van onderop te ondersteunen die bijdragen aan de versnelling van de energietransitie door meer draagvlak, samenwerking en betrokkenheid van partijen in onze provincie.

Impuls Circulaire Samenleving; de Impuls wordt uitgewerkt en voor de zomer aan PS aangeboden. Om de mogelijkheden voor een versnellingskamer circulair grondstoffengebruik na te gaan wordt een verkenning uitgevoerd. Verder is BioVoice (innovatie & business booster) samen met partners tot stand gekomen en is er een start gemaakt met de Groene Cirkels Suikerunie. Daarnaast zijn de eerste stappen gezet voor Cirkelstad Brabant.

Gezondheid; binnen de provinciale organisatie is een eerste verkennende inventarisatie uitgevoerd, waaruit blijkt dat we al veel aan gezondheid doen. We kijken ook wat andere partners doen en hoe we elkaar kunnen helpen, versterken en meer impact kunnen genereren (zie Memo gedeputeerde 'Verkenning van het thema gezondheid'). De coronacrisis werpt nieuwe vragen op als het gaat over gezondheid in relatie tot de kwaliteit van de leefomgeving. Wij pakken onze rol door zorgen uit de samenleving te helpen vertalen naar onderzoeksvragen en hier de benodigde urgentie op te organiseren.

Wat willen we bereiken?

Versnellen van de verduurzaming van de energieopwekking

Om het doel (100% duurzame energie in 2050, grotendeels afkomstig uit Noord-Brabant) te behalen, leggen we de komende jaren sterk de nadruk op de ontwikkeling van energieprojecten.

Het toekomstbeeld van 100% duurzame energie vormt een grote uitdaging. Complex, maar zeker mogelijk met de Brabantse mentaliteit van 'de handen ineenslaan en aanpakken'. Samen met medeoverheden organiseren we draagvlak en participatie rondom de realisatie van duurzame energie-opwekking.

Indicator:

- **Totale productie van hernieuwbare energie in petajoule (PJ) (verplichte indicator, bron Klimaatmonitor)**

Wat gaan we daarvoor doen?

Doorlopen ruimtelijke (vergunnings)procedures op verzoek van gemeenten en/of initiatiefnemers

Indicator: 100% van de verzoeken van gemeenten om samen op aantal ondersteunde procedures te trekken zijn gehonoreerd.

Kwaliteit

Opstellen Regionale Energie Strategieën

2020	2021
4 concept-RES-en	4 vastgestelde RES-en

Kwaliteit

Verminderen broeikasgasemissies

Fossiele brandstoffen leveren door CO₂-uitstoot de belangrijkste bijdrage aan de totale uitstoot van broeikasgassen. We zetten volop in op besparing en verduurzaming, want brandstoffen die je niet verbruikt leveren geen uitstoot op en duurzame energie evenmin.

Indicatoren:

- **(Verplicht) Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO₂-equivalenten) in absolute aantallen (in tonnen uitstoot) (bron Klimaatmonitor)**
- **Emissie gerelateerd aan energie: totale CO₂- emissie in absolute aantallen (in tonnen uitstoot) (bron Klimaatmonitor)**

Wat gaan we daarvoor doen?

Bevorderen energiebesparing bij bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag

Indicator	2020	2021	2022	2023	2024
Het aandeel van bedrijven dat gecontroleerd is door de omgevingsdiensten	25%	50%	75%	100%	
Aandeel van de bedrijven dat maatregelen treft/voldoet				75%	100%

Kwaliteit

Mobiliteit

Zie programma Mobiliteit m.b.t. duurzaam bouwen en beheren van provinciale infrastructuur en 100% elektrische bussen in concessies in Brabant.

Kwaliteit

Zie programma Mobiliteit.

We delen kennis met en faciliteren gemeenten in het realiseren van de lokale warmtetransitie

Kwaliteit

We ontwikkelen instrumentarium voor energiebesparing bij maatschappelijk vastgoed

Kwaliteit

Bijdrage leveren aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur

We gaan van een centraal gestuurd, fossiel energiesysteem (voor elektriciteit, warmte en voorstuwingskracht) naar een flexibel, duurzaam energiesysteem. Een systeem met bronnen die in de meeste gevallen meer tijdelijk en lokaal van aard zijn, zon- en windenergie bijvoorbeeld zijn variabel. Energieconversie en -opslag zullen daarom van cruciaal belang worden om altijd voldoende energie te kunnen leveren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Realiseren van een strategisch netwerk van (semi-)publieke laadpunten

Indicator: Minimaal 1 laadpunt per 5 elektrische personenvoertuigen (2020)

Kwaliteit

Het aantal elektrische auto's is in het eerste kwartaal zeer sterk gegroeid (> 6.500), waardoor de verhouding per 1 april 1 (semi-)publieke laadpunt per 5,1 elektrische auto's is.

Stimuleren netwerksamenwerking rond en eerste uitrol van innovaties in de energie-infrastructuur

Bijvoorbeeld rond opslag/conversie of digitalisering.

Kwaliteit

Provinciale inkoop, infrastructuur en vastgoed verregaand circulair en energieneutraal

Ook verduurzaming van de provinciale organisatie en bezittingen, zoals wegen, levert een bijdrage aan energiereductie en circulariteit.

Verregaand betekent best beschikbare mogelijkheden worden beoordeeld o.b.v. kosten over de levenscyclus (LCC).

Indicator:

- **Om draagvlak en marktstimulans te creëren treedt de provincie Noord-Brabant via aanbestedingen en inkoop op als 'goed voorbeeld' en 'launching customer'**

Wat gaan we daarvoor doen?

Mobiliteit

Zie programma Mobiliteit m.b.t. duurzaam bouwen en beheren van provinciale infrastructuur; Samenwerkingsverband voor duurzaam bouwen (Indusa).

Optreden als launching customer

Kwaliteit

Verduurzamen provinciale bedrijfshuisvesting

Het energielabel van de provinciale bedrijfshuisvesting is minimaal label C en waar mogelijk label A geworden in 2023.

Kwaliteit

Versnellen circulair grondstoffengebruik in de Brabantse samenleving

Wij werken aan een circulaire samenleving door duurzamer om te gaan met de beschikbare grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen. We verminderen daartoe samen met maatschappelijke partners het gebruik van niet hernieuwbare grondstoffen volgens de landelijke afspraken met 50 procent in 2030.

Indicator:

- **Mate van hergebruik van grondstoffen is toegenomen**

Nog te ontwikkelen in 2020 in samenwerking met Planbureau voor de leefomgeving/Centraal Bureau voor de Statistiek, landelijke monitor.

Wat gaan we daarvoor doen?

Mobiliteit

Zie programma Mobiliteit m.b.t hergebruik van beton / asfalt bij provinciale infraprojecten.

Sluiten of ondersteunen van samenwerkingsovereenkomsten m.b.t. circulair grondstoffengebruik

- **Kwaliteit**

Verkennen mogelijkheden oprichting Brabantse versnellingskamer circulair grondstoffengebruik

Indicator: afgerond in 2020

- **Kwaliteit**

Gezondheid

Het bestuursakkoord vergt op dit punt nadere uitwerking. In de periode tot februari 2020 wordt, in samenspraak met PS en met betrokkenheid van externe stakeholders, ingezet om te komen tot een gedragen beweging/ambitie op het gebied van het thema gezondheid.

N.B. (Voortzetting van) bestaande projecten (o.a. Brabantse Health Deal/Gezonde Brabander, schoolpleinen van de toekomst en proeftuinen voor ouderen) en metingen en berekeningen van schadelijke stoffen zijn opgenomen in de begrotingen agrofood en milieu.

Wat gaan we daarvoor doen?

De Brabantse leefomgeving is gezonder geworden en nodigt bovendien uit tot gezond gedrag

De nieuwste inzichten rondom gezonde leefomgeving krijgen een plek in het provinciale beleid.

- **Kwaliteit**

Ontwikkelingen en onzekerheden

Corona-virus

De voortgang op diverse acties en projecten zal ongetwijfeld in het geding komen door de maatregelen i.v.m. bestrijding corona virus. Op dit moment zien we bijvoorbeeld vertraging ontstaan in toezicht en handhaving op energiebesparing bij bedrijven.

Financieel overzicht

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting t/m wijz. I	Wijziging II	begroting t/m wijz. II
Lasten	5.936	7.992	13.927
Baten	181	0	181
saldo baten en lasten	-5.754	-7.992	-13.746

Specificatie besluitvorming

Specificatie van de besluitvorming vindt u hier.